

ДОДАТОК А

Оцінка загроз економічній безпеці підприємства

Таблиця А.1 – Оцінка загроз економічній безпеці підприємства

Загрози	Оцінка значущості загрози (величина наслідків)	Оцінка частоти появи (ймовірність)	Підсумкова оцінка загроз
1	2	3	4
1. Залежність від постійних постачальників сировини, матеріалів, палива, електроенергії і т.п.	0,86	0,66	0,76
2. Підвищення експортного мита на стеарат металів	0,75	0,54	0,65
3. Аварії основного обладнання	0,86	0,41	0,64
4. Несприятливі зміни податкового, митного та ін. законодавства	0,67	0,58	0,63
5. Ризик не знаходження нових сприятливих постачальників сировини, матеріалів, палива, електроенергії і т.п.	0,62	0,63	0,62
6. Низька ефективність системи оплати праці, прийнятої на підприємстві	0,71	0,50	0,61
7. Несприятливі зміни курсу гривні	0,67	0,54	0,61
8. Моральне старіння обладнання	0,71	0,50	0,60
9. Нераціональна фінансова політика	0,79	0,33	0,56
10. Ризик неплатоспроможності підприємства	0,75	0,38	0,56
11. Введення іноземними державами обмежень на імпорт	0,79	0,30	0,54
12. Перевищення запланових термінів ремонту обладнання	0,71	0,37	0,54
13. Невідповідність кваліфікації та спеціалізації працівників потребам підприємства	0,67	0,41	0,54
14. Аварії допоміжного обладнання	0,63	0,46	0,54
15. Ризик затримки виконання партнерами поточних договірних зобов'язань	0,54	0,50	0,52
16. Ризик помилкового ціноутворення	0,75	0,28	0,51
17. Падіння платоспроможного попиту	0,66	0,33	0,50
18. Державне регулювання цін на продукцію	0,71	0,30	0,50
19. Мала дієвість системи мотивації праці працюючих	0,50	0,50	0,50
20. Велика частка позикових коштів	0,50	0,50	0,50
21. Плинність кадрів	0,54	0,41	0,48

Продовження таблиці А.1

Загрози	Оцінка значущості загрози (величина наслідків)	Оцінка частоти появи (ймовірність)	Підсумкова оцінка загроз
22. Можливість збою при автоматизованому зборі, обробці, зберіганні та передачі інформації	0,67	0,29	0,48
23. Некомпетентна робота команди управління	0,71	0,25	0,48
24. Порушення технології виробництва	0,71	0,21	0,46
25. Ризик появи помилки при встановленні рівня конкурентоспроможності і потенціалу основних видів продукції	0,71	0,21	0,46
26. Ризик неефективності існуючої організаційної структури підприємства	0,54	0,37	0,46
27. Можливість навмисного спотворення інформації	0,67	0,17	0,42
28. Ризик зниження фінансової стійкості підприємства	0,54	0,30	0,42
29. Ризик не отримання вихідних матеріалів через зрив договорів про поставку	0,54	0,28	0,41
30. Високий рівень зносу обладнання	0,45	0,37	0,41
31. Ризик порушення трудової дисципліни	0,46	0,37	0,41
32. Низька ефективність взаємозв'язків між підрозділами	0,54	0,25	0,40
33. Ризик входження в договірні відносини з ненадійними, неплатоспроможними партнерами	0,46	0,33	0,39
34. Довга адаптація персоналу до змін всередині підприємства	0,50	0,29	0,39
35. Недостатній рівень забезпечення необхідної для роботи інформації	0,54	0,21	0,38
36. Витік конфіденційної інформації	0,58	0,17	0,38
38. Неможливість здійснення діяльності внаслідок загострення політичних конфліктів	0,45	0,25	0,35
39. Можливість кардинального коригування правил зовнішньоекономічної діяльності	0,41	0,28	0,35
40. Ризик у сфері інвестиційної активності підприємства	0,41	0,28	0,35
41. Обмежувальні заходи по відношенню до руху товарів і капіталів	0,37	0,29	0,33
42. Неправильне формулювання власних стратегічних цілей підприємства	0,49	0,17	0,33
43. Ризик неотримання зовнішніх інвестицій	0,32	0,32	0,32
44. Ризики пов'язані з введенням нової техніки і проведенням реконструкції	0,41	0,21	0,31
45. Ризик появи внутрішньо фірмових конфліктів	0,37	0,25	0,31

Продовження таблиці А.1

Загрози	Оцінка значущості загрози (величина наслідків)	Оцінка частоти появи (ймовірність)	Підсумкова оцінка загроз
46. Ризик помилковості оцінки зовнішнього середовища	0,41	0,17	0,29
47. Непідготовленість обслуговуючого господарства	0,37	0,21	0,29
48. Обмеження на платежі в іноземній валюті	0,29	0,28	0,28
49. Можливість появи помилок в управлінні пов'язаних з низьким рівнем швидкості отримання інформації та документообігу усередині підприємства	0,29	0,25	0,27
50. Втручання органів влади в управління підприємства	0,34	0,17	0,26
51. Ризик виходу партнерів зі спільної діяльності	0,25	0,24	0,25
52. Перевищення допустимих значень при негативному впливі на навколишнє середовище	0,32	0,14	0,23
53. Низька ефективність процесу комунікації з зовнішнім середовищем	0,24	0,17	0,21
54. Невмотивована відмова споживачів взяти або оплатити отриману готову продукцію (ризик незатребуваною продукції)	0,22	0,14	0,18

ДОДАТОК Б

Рекомендації щодо вибору методів управління ризиком
для виявлення загроз безпеки

Таблиця Б.1 – Рекомендації щодо вибору методів управління ризиком
для виявлення загроз безпеки

Найменування фактора ризику	Рекомендовані методи управління ризиком
Зміни політичної ситуації в країні, що перешкоджають розвитку приватного підприємництва	- стратегічне планування діяльності підприємства; - прогнозування зовнішньої обстановки; - моніторинг соціально-економічного середовища; - диверсифікація ринків збуту
Введення обмежень на експорт продукції в зарубіжні країни урядом цих країн	
Можливість зміни законодавства	
Невмотивоване порушення умов контракту (зміна цін на сировину, матеріали, комплектуючі, напівфабрикати і т.п. після укладення контракту)	- моніторинг і прогнозування зовнішньої господарської обстановки; - створення системи резервів (сировини, комплектуючих, матеріалів, укладання договорів про співпрацю про запас); - страхування та перестрахування угод; - укладання довгострокових контрактів з фіксованими умовами угод
Кризові явища у світовій економіці	- прогнозування зовнішньої обстановки; - стратегічне планування діяльності підприємства; - диверсифікація валютної корзини; - диверсифікація ринків збуту
Прискорене копіювання конкурентами інновації підприємства за рахунок використання промислового шпигунства	- інженерний захист; - аудіо та відеотехніка; - підбір відданого персоналу
Високий відсоток зносу обладнання	- своєчасне попередження про аварійні ситуації; - лізинг
Низька якість продукції	- дотримання вимог технологічної дисципліни; - впровадження АСУ за якістю виробленого сировини
Коливання курсу валют	- аналіз фінансових ринків та умов тенденцій їх розвитку; - диверсифікація валютної корзини
Ризики, пов'язані з підвищенням тарифів на електроенергію, газ	- створення резерву коштів на випадок підвищення ставок; - прогнозування зовнішньої обстановки

Продовження таблиці Б.1

Найменування фактора ризику	Рекомендовані методи управління ризиком
Аварії основного обладнання	- своєчасне проведення планових та капітальних ремонтів; - визначення оптимальних термінів заміни обладнання та його модернізації
Відтік кваліфікованої робочої сили	- створення системи кадрових резервів; - створення системи мотивації персоналу; - перепідготовка та підготовка персоналу
Поява у конкурентів нової технології виробництва з меншими витратами	- зниження витрат виробництва; - впровадження нових технологій; - проведення власних наукових досліджень; - моніторинг та своєчасне впровадження нововведень
Фактори ризику в сфері інвестиційної активності підприємства (проектний ризик)	- відмова від ненадійних партнерів; - відмова від участі в комерційних і виробничих проектах; - пошук «гарантів»; - перевагу реалізації декількох проектів відносно невеликий капіталомісткості щодо одного великого
Порушення умов контракту контрагентами (наприклад, дисципліни поставок за термінами, якістю матеріалів тощо)	- диверсифікація ринку збуту; - диверсифікація закупівель сировини і матеріалів; - страхування умов контрактів; - перевірка надійності нових постачальників матеріалів і сировини; - робота тільки з підтвердили свою надійність постачальниками
Неплатоспроможність контрагентів	- моніторинг дебіторської заборгованості; - моніторинг ринків збуту продукції; - перевірка надійності контрагентів; - диверсифікація ринків збуту і закупівель сировини і матеріалів; - уникнення невідомих і сумнівних постачальників; - страхування контрактів; - формування бази даних на контрагентів
Неполадки в системі обробки інформації та витік конфіденційної інформації (через корпоративну мережу і т.п.)	- надання інформації статусу комерційної таємниці; - введення спеціального обмежувального діловодства; - розбиття масивів інформації на окремі блоки з ранжируваною доступом до неї співробітників; - виховання у персоналу почуття відповідальності, корпоративної честі, навичок захисту конфіденційної корпоративної інформації; - застосування апаратних засобів захисту від промислово-економічного шпигунства
Вибуття ключових співробітників підприємства (звільнення, хвороба, смерть)	- створення кадрового резерву

Продовження таблиці Б.1

Найменування фактора ризику	Рекомендовані методи управління ризиком
Неефективна система управління персоналом	- підбір кваліфікованої команди управління; - організація внутрішньофірмової системи безперервного навчання персоналу
Недостатня якість управління або «управлінської команди»	- планування кар'єри; - організація періодичної підготовки і перепідготовки кадрів
Висока кредиторська заборгованість	- аналіз рівня кредиторської заборгованості
Кредитний ризик	- щомісячний аналіз кредиторської та дебіторської заборгованості; - моніторинг ринку збуту продукції; - перевірка надійності постачальників; - відмова від роботи з ненадійними партнерами; - використання факторингових операцій
Зниження фінансової стійкості та платоспроможності підприємства	- локалізація ризику за допомогою реструктуризації балансу; - аналіз та своєчасне виявлення відхилень від нормального функціонування підприємства
Неефективне фінансування поточних витрат підприємства	- аналіз і оцінка витрат; - визначення центрів витрат і нормування фінансових ресурсів за ним

ДОДАТОК В
Копії публікацій

Аналітичний центр «Нова Економіка»

УДК 339.7(063)
Р45

**ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ
УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ**

**РЕФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВО-
ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТІ
МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА**

26 жовтня 2019 року

**Реформування фінансово-економічної системи в контексті
Р45 міжнародного співробітництва:** збірник тез наукових робіт
учасників Міжнародної науково-практичної конференції для
студентів, аспірантів та молодих учених (м. Київ, 26 жовтня
2019 р.). – К.: Аналітичний центр «Нова Економіка», 2019. – 128 с.

УДК 339.7(063)

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників.
У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація,
запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

Київ
2019

ЗМІСТ

**СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ
ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ**

Горняк О. В., Лу Цзюньвей ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ТЕОРІЇ МЕРЕЖ.....	6
Громова Т. М., Климок А. В. АНАЛІЗ НАСЛІДКІВ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ.....	9
Кіт Р. Р. ОСНОВНІ ЦЕНТРАЛІЗОВАНІ МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ	11
Чорний О. В. РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ ЯК ЗАПОРУКА ВДАЛОГО РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ.....	15

**СЕКЦІЯ 2. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО
І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ**

Ведькал В. А., Богдан Ю. Д. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СПІВПРАЦІ В РАМКАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ	18
Гречин К. О. ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ ЯК ПРОЯВ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	21
Помазан М. Ю. ВПЛИВ УГОДИ ЗВТ+ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНИ	25
Романова Т. В., Давиденко Л. П. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРУКТУРНОЇ ПОЛІТИКИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА У ПЕРІОД 1990-2015 РР.	29
Шедякова Т. Є., Якубеч Д. Р. МЕХАНІЗМИ ТА СПОСОБИ ЗНИЖЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ РИЗИКІВ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ	33
Шишкіна В. І. СТРУКТУРА РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ КАНАДИ.....	36

**СЕКЦІЯ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ**

Шушкова Ю. В. МОДЕЛЬ ОПТИМІЗАЦІЇ ХАРАКТЕРИСТИК ПРОЦЕСІВ РЕІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	40
--	----

СЕКЦІЯ 4. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Гуцул Т. А. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ПТАХІВНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	43
Михайлюк О. М. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	46

Полозова Т. В., Зінов'єва І. А. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА».....	51
Поперечна Н. В., Хитра О. В. ТЕРМІНОЛОГІЯ ГЕНДЕРУ У СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИНАХ	54
Прилуцький А. М., Герасимчук В. Г. ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК НАПРЯМ ПОЛІТИКИ ПРИБУТКОВОСТІ.....	59

**СЕКЦІЯ 5. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ
І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА**

Горовий А. В., Янчук В. І. ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ	63
--	----

СЕКЦІЯ 6. ІННОВАЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Микула Р. В., Залізко В. Д. ІННОВАЦІЇ В ЕКОНОМІЧНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ ТА ПРИКЛАДИ УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	66
--	----

**СЕКЦІЯ 7. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**

Колганова І. Г. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ОСНОВА ПРИРОДНОГО-СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО РАЙОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ.....	68
---	----

**СЕКЦІЯ 8. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ,
СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА**

Кудлак В. Я., Капій А. В. СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	71
---	----

СЕКЦІЯ 9. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Бондаренко Л. Я. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ СТОСОВНО ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	73
Єрмолаєва М. В., Момот І. О. ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ВИТРАТ У ТОРГІВЛІ.....	75
Зінченко О. В., Дідик Я. В. ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	77
Проскуріна Н. М., Колотигіна А. В. СВІТОВА ПРАКТИКА І УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ РОЗРАХУНКУ МІНІМАЛЬНОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ	82
Рузанова О. О. ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	84
Фокін О. К. ЗАВДАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ВИТРАТ	88

Полозова Т. В.
доктор економічних наук,
завідувач кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою
Зінов'єва І. А.
магістрант

*Харківський національний університет радіоелектроніки
м. Харків, Україна*

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА»

Світові інтеграційні процеси, що призводять до відкритості і взаємозалежності всього суспільства, своєрідність становлення ринкових стосунків в Україні, нестабільність політичної і економічної ситуації, широкі масштаби протиправних дій організованих злочинних груп у всіх сферах економіки, недосконалість законодавчої бази, постійний ризик – обставини, які є передумовами серйозного розгляду питання забезпечення економічної безпеки для кожного суб'єкта господарювання.

Підвищення динамічності і невизначеності умов функціонування української економіки вимагають від суб'єктів гнучкості і адаптації до зовнішнього і внутрішнього середовища, яке постійно змінюється внаслідок глобалізації. Стрімкий розвиток ринку і жорстка, іноді недобросовісна конкуренція ще більше ускладнюють ситуацію. Ці несприятливі умови впливають на прийняття вірних і оптимальних рішень, збільшують кількість помилок в управлінні підприємств, перешкоджають ефективному реагуванню компаній на зміни, не дозволяють адекватно оцінити загрози і небезпеки, поточне положення і потенційні втрати. Тому дослідження економічної безпеки та нових підходів щодо розробки і впровадження в практику стратегії забезпечення безпеки дозволили б реалізувати відповідні дії з попередження, нейтралізації та протидії зовнішніх і внутрішніх загроз та були б здатні забезпечити розвиток ефективної і захищеної у всіх аспектах діяльності підприємства.

Теоретичні аспекти економічної безпеки підприємства розглядалися у роботах багатьох авторів, таких як: Н.О. Лисенко, Н.В. Білошкурська [1], С.В. Філіппова, Л.О. Волощук, С.О. Черкасова [2], І.М. Сосновська [3], О.М. Ляшенко [4], Т.В. Полозова, Д.С. Близнюк [5] та інші. Проте результати наукового пошуку свідчать про неоднозначність теоретичних підходів до визначення економічної безпеки підприємства.

Науковці Н.О. Лисенко та Н.В. Білошкурська у загальному сенсі під економічною безпекою розуміють «стан захищеності підприємства від негативного впливу чинників зовнішнього і внутрішнього походження, що досягається шляхом ефективного використання виробничих ресурсів, адаптації до змін, розробки та реалізації стратегічних напрямів розвитку для забезпечення стійкого функціонування та гармонізації власних інтересів з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища» [1, с. 19].

Слід зазначити, що інтерпретація поняття «економічна безпека підприємства» у сучасній науковій літературі відрізняється різноманітністю підходів за змістом. Так, у роботі С.В. Філіппової, Л.О. Волощук і С.О. Черкасової [2, с. 11] пропонується економічну безпеку підприємства розглядати з двох позицій: як форма розвитку підприємства та як форма його протистояння загрозам. Дослідження, проведені авторами, дозволили зробити висновки що економічна безпека підприємства – це: стан потенційної жертви, об'єкта небезпеки; здатність підприємства ефективно використовувати ресурси та наявні ринкові можливості в умовах цілеспрямованої руйнуючої дії ззовні або з самого підприємства; системне поняття, оскільки це властивість підприємства, що побудована на принципах стійкості, саморегуляції, цілісності; вирішальна умова діяльності підприємства; відсутність небезпек і загроз. При цьому автори зазначають, що «основним вихідним елементом щодо визначення економічної безпеки підприємства виступає загроза як реальна ознака небезпеки, причому загроза в цьому контексті набуває якості сутнісної характеристики і на основі проведеного аналізу виявляється, що загроза та боротьба з нею є основною складовою забезпечення безпеки» [2, с. 11-12].

У роботі І.М. Сосновської [3] досліджено підходи до визначення поняття економічної безпеки підприємства, серед яких вона трактується як:

- стан захищеності від внутрішніх і зовнішніх загроз;
- захист проти корисливих злочинів
- стан ефективного використання корпоративних ресурсів;
- здатність забезпечувати відтворення.

Дослідження О.М. Ляшенко свідчать про ототожнення тлумачень економічної безпеки [4, с. 42]: із цілями забезпечення економічної безпеки; з кризовим або таким станом економіки, що спричиняє низку негативних наслідків; із цілями розширеного відтворення. При цьому автор систематизував підходи до визначення економічної безпеки підприємства за концептуальним підходом (захисний, ресурсно-функціональний, стійкісний, гармонізаційний). Та ідеологічною домінантою (захищеність від загроз або

небажаних змін, розвиток, наявність ресурсів, стійкість, міра гармонізації інтересів) [4, с. 57-58].

Дотримуючись такої ж думки, науковці С.В. Філіппова, Л.О. Волошук і С.О. Черкасова розширюють перелік концептуальних підходів до визначення економічної безпеки підприємства, визначених у [4], та додають конкурентний підхід [3, с. 12].

Узагальнюючи наведені підходи, економічну безпеку підприємства можна характеризувати як стан захищеності життєво важливих інтересів підприємства від різноманітних зовнішніх та внутрішніх загроз, що гарантує найбільш продуктивне використання корпоративних ресурсів для підвищення ефективності функціонування підприємства і забезпечення його стабільного розвитку.

Головною метою економічної безпеки є забезпечення ефективної діяльності підприємства в умовах подолання потенційних і реальних, внутрішніх і зовнішніх ризиків, загроз і небезпек. На досягнення цієї мети мають бути зорієнтовані завдання економічної безпеки:

- досягнення місії (прибутковості);
- досягнення високої конкурентоспроможності;
- проведення постійного моніторингу процесів, що відбуваються в зовнішньому та внутрішньому середовищах (в громадському житті, в світовій та вітчизняній економіці, в сегменті ринка, де працює підприємство);
- організація аналітично-інформаційного забезпечення (аналітичне забезпечення – оброблення, інформаційне – отримання);
- створення ефективних механізмів зниження загроз, небезпек та ризиків;
- створення механізмів протидії у випадку їх реалізації;
- організація внутрішньої і зовнішньої взаємодії в системі забезпечення безпеки;
- збереження фінансово-матеріальних, інформаційних та інтелектуальних ресурсів (гроші та цінності, виробничі активи, конфіденційну інформацію та комерційну таємницю, території, приміщення, будівлі);
- формування сприятливого внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства (включаючи гармонізацію відносин зі споживачами та партнерами, налагодження відносин з засобами масової інформації та громадськими організаціями);
- створення комплексної системи безпеки;
- сприяння трудовій дисципліні та підтримка морально-психологічного клімату.

Для реалізації вищезазначених завдань необхідно враховувати, що забезпечення економічної безпеки – безперервний процес, що характеризується комплексним використанням усіх засобів захисту [5]. Найкращий результат можливий тоді, коли всі використовувані засоби і методи об'єднуються в єдиний механізм – систему захисту економічних інтересів, що є невід'ємною складовою загальної системи забезпечення економічної безпеки підприємства.

Література:

1. Лисенко Н.О., Білошкурська Н.В. Економіко-організаційний механізм формування економічної безпеки агропромислових підприємств : монографія. Умань : ВПЦ «Візаві» (Видавець «Сочинський»), 2014. 257 с.
2. Філіппова С.В., Волошук Л.О., Черкасова С.О. Економічна безпека підприємств реального сектору економіки в умовах вартісно-орієнтованого управління: монографія / під заг. ред. С. В. Філіппової. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2015. 196 с.
3. Сосновська І.М. Поняття та значення економічної безпеки виробничо-господарської діяльності підприємств. Ефективна економіка. 2015. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4303>.
4. Ляшенко О.М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства: монографія. 2-ге вид., переробл. Київ: НІСД, 2015. 348 с.
5. Полозова Т.В., Близнюк Д.С. Теоретичні аспекти формування системи економічної безпеки підприємства. Международная научно-практическая конференция «Математическое моделирование процессов в экономике и управлении проектами и программами (ММП-2016)», Коблево, 13-16 сентября 2016 г. Труды – Харьков: ХНУРЭ, 2016. С. 143-144.

Поперечна Н. В.
студентка

Хитра О. В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри управління персоналом і економіки праці

*Хмельницький національний університет
м. Хмельницький, Україна*

ТЕРМІНОЛОГІЯ ГЕНДЕРУ У СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИНАХ

Гендер – це змодельована суспільством та підтримувана соціальними інститутами система цінностей, норм і характеристик чоловічої й жіночої поведінки, стилю життя та способу мислення, ролей та стосунків жінок і

Література:

1. Ісаєв А. М. Українська профспілка транспортна газета // The seafarer. – 2019. – № 75-76. – С. 7-14.
2. Державний комітет статистики. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Стратегічний план розвитку річного транспорту до 2020 року: Затв. Наказ Міністерства інфраструктури України 18.12.2015 р. № 43.
4. Діденко Є. О. Модель управління конкурентоспроможністю підприємства / Є. О. Діденко, П. І. Жураківський // Ефективна економіка. – 2017. – № 5. С. 23-29.

Наукове видання

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ
УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ

**РЕФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВО-
ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТІ
МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА**

м. Київ, 26 жовтня 2019 року

Аналітичний центр «Нова Економіка»
Адреса кореспонденції: 01103, м. Київ, а/с 40
Електронна пошта: info@nef.kiev.ua
сайт: www.nef.kiev.ua Т: +38 066 999 20 81
Підписано до друку 30.10.2019 р. Здано до друку 30.10.2019 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Цифровий друк.
Ум.-друк. арк. 7,44.
Тираж 100 прим. Зам № 1910-09.

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет радіоелектроніки

УДК 65.012.8 + 658.5:330.4

Редакційна колегія:

Полозова Т.В., доктор економічних наук (завідувач кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою),
Соколова Л.В., доктор економічних наук (професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою),
Костін Ю.Д., доктор економічних наук (професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою),
Лепейко Т.І., доктор економічних наук (професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою).

Відповідальний секретар – Помогалова Н.В.

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО)
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРИ ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ ТА
УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ**

Рекомендовано рішенням НМР
Харківського національного
університету радіоелектроніки
Протокол від 24.02.2011 № 6

Збірник наукових праць здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою/ за ред. Т. В. Полозової та ін. Харків: Харківський національний університет радіоелектроніки, 2019. 133 с.

Збірник містить наукові статті здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки, які навчаються за спеціальностями 051 Економіка освітньо-професійної програми «Економічна кібернетика» та 073 Менеджмент освітньо-професійної програми «Управління фінансово-економічною безпекою». Статті подано в авторській редакції.

Харків 2019

© Харківський національний університет радіоелектроніки, 2019
© Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою, 2019

ЗМІСТ

1. AL-FAKHORE ESKNDER SULIAMAN SALTU. Analysis of Theoretical and Methodical Approaches to Assessing the Competitiveness of Enterprises.....	5	24. СТРАТЕГОПУЛОС Є. Ю. Зміст і основні завдання конкурентної розвідки на підприємстві.....	113
2. OMODARA OLUWATOBI OLAMIDE. Theoretical Aspects of Assortment Formation at the Enterprise.....	10	25. СУТРЕЙ С. О. Інструментарій сервісного обслуговування системи економічної безпеки підприємства.....	118
3. PENG GILBERT CHE. Mathematical Model of Company's Marketing Diagnostics.....	15	26. ТИМОФЄЄНКО В. С. Методичні підходи оцінки фінансової безпеки підприємства.....	123
4. TERFAS AHMED MASOUD ALI. Financial Analysis as a Key Element of Enterprise's Economic Activity.....	19	27. ТКАЧЕНКО А. Г. Методи оцінки збутових ризиків в системі економічної безпеки підприємства.....	128
5. ГЛУЩУК А. В. Методичні аспекти оцінки стану системи економічної безпеки підприємства.....	23		
6. ДМИТЕРКО Н. Ю. Методичне забезпечення діагностики кризового стану підприємства.....	28		
7. ЗІНОВ'ЄВА І. А. Джерела і чинники загроз економічній безпеці підприємства.....	33		
8. ІЛЬІНА А. О. Фінансова безпека банку як основа його стійкості.....	38		
9. КОНОНОВА О. С. Стратегічне забезпечення фінансово-економічної безпеки комерційних банків.....	43		
10. ЛАШИНА А. Г. Загрози економічній безпеці логістичного підприємства.....	47		
11. ЛЕВЧЕНКО М. В. Етапи управління кредитним ризиком в системі економічної безпеки комерційного банку.....	52		
12. ЛИТВИН С. В. Система соціально-економічної безпеки компанії як основа її стратегії.....	56		
13. ЛИТОВЧЕНКО В. О. Корпоративна безпека підприємства: теоретичні аспекти.....	60		
14. ЛОТВИНОВА В. В. Використання ризик-менеджменту для забезпечення економічної безпеки ІТ-підприємства.....	64		
15. ЛЮБІЧЕВА О. І. Дослідження розвитку регіонів України.....	68		
16. МАЗУРА А. Ю. Методи та моделі оцінки комунікативної ефективності рекламної діяльності підприємства.....	72		
17. МОСКАВЦОВА К. О. Структурна модель прогнозування облікової ставки Національного банку України.....	77		
18. НАЛЬОТКІНА М. С. Кадрова безпека як елемент системи економічної безпеки підприємства.....	81		
19. ПОКАСЬ А. В. Дослідження поняття «кадрова безпека» підприємства.....	85		
20. ПОШИТА А. М. Суть грошових потоків в контексті забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.....	90		
21. САМОЙЛОВА М. Р. Формування комплексної оцінки безпеки дистриб'ютора.....	96		
22. СТОЙКА М. В. Інвестиційна привабливість підприємства.....	100		
23. СТОЙКА О. В. Формування стратегії підприємства як необхідна умова його розвитку.....	106		

Зінов'єва І.А.,
науковий керівник
Полозова Т.В., д.е.н., професор

ДЖЕРЕЛА І ЧИННИКИ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті визначено поняття та джерела загроз економічній безпеці підприємства. Наведено класифікацію загроз економічній безпеці підприємства. Визначено внутрішні та зовнішні фактори ризику управлінської діяльності підприємства.

В статье определены понятие и источники угроз экономической безопасности предприятия. Приведена классификация угроз экономической безопасности предприятия. Определены внутренние и внешние факторы риска управленческой деятельности предприятия.

Надійне забезпечення безпечного функціонування в сучасних умовах є проблемою для всіх організацій незалежно від форм власності та виду діяльності. Необхідно відзначити, що ринкова економіка та жорстка конкуренція є базовим джерелом виникнення ризиків, загроз, небезпек та непередбачуваних ситуацій. Загрози, ризики та небезпеки в діяльності суб'єктів господарювання висувають нові вимоги до побудови та організації діяльності систем їх безпеки, а рівень економічної безпеки характеризує здатність суб'єктів господарювання протистояти їй загрозам у довгостроковій перспективі.

Дослідженням даної проблематики займалися такі науковці: А. І. Мокій, О. І. Дацко [1], М. Р. Завада [2], М. В. Гращенко [3], С. О. Тульчинська, Т. П. Ткаченко, І. О. Лубенець [4], А. Є. Данкевич, Г. Ю. Ткачук [5], П. Т. Колісниченко [6].

Загрози безпеки визначаються як сукупність умов та факторів, що створюють небезпеку життєво важливим інтересам. До життєво важливих інтересів віднесена сукупність потреб, задоволення яких надійно забезпечує існування і можливості прогресивного розвитку особистості, суспільства і держави – основних об'єктів безпеки [1].

Під загрозою безпеки підприємства розуміють реально чи потенційно можливі дії або умови навмисного чи випадкового (ненавмисного) порушення режиму функціонування підприємства шляхом нанесення матеріального (прямої або непрямої) шкоди, що призводить до фінансових втрат, включаючи і втрачену вигоду [2].

Загрози економічній безпеці підприємства виникають в результаті дії численних факторів. Фактори, що впливають на рівень безпеки підприємства, можуть бути внутрішніми і зовнішніми, економічними і позаекономічними, об'єктивними і суб'єктивними. Аналіз різних літературних джерел дозволяє наступним чином класифікувати зовнішні і внутрішні фактори загроз (рис. 1).

Рисунок 1– Класифікація загроз економічній безпеці підприємства

Для оцінки рівня економічної безпеки доцільно виділити чотири групи зовнішніх факторів загроз сталого функціонування підприємства: політичні, соціально-економічні, екологічні та науково-технічні [3-6].

Нестійкість внутрішньополітичної і зовнішньополітичної обстановки несприятливо відбивається на ефективності і стійкості господарської діяльності промислових підприємств. Політичний ризик – це можливість збитків або скорочення розмірів прибутку як слідство державної або регіональної політики. Серед політичних чинників загроз для ділової активності виробничих підприємств в даний час в Україні істотними є такі чинники цієї групи, як стабільність політичної влади на державному і регіональному рівнях і пов'язана з нею можливість кардинального перегляду сформованих відносин власності.

Політичні фактори загроз пов'язані із законотворчою діяльністю представницької влади, з можливими змінами в курсі уряду, змінами в пріоритетних напрямках його діяльності і, нарешті, з невмотивованою зміною самого уряду.

Серйозні порушення у безпечній господарській діяльності підприємств можуть бути обумовлені виникненням локальних етнополітичних конфліктів і громадянських заворушень, загрозою націоналізації і експропріації без адекватної компенсації, введенням обмежень на конвертацію гривні (ризик трансферту), діями політичного керівництва країни компанії-контрагента, що призводять до розірвання контрактів з даними підприємством тощо.

Велику групу становлять зовнішні чинники господарського ризику, що виникають у соціально-економічній сфері. Деякі з них виникають в результаті нормотворчої діяльності державних і регіональних органів влади: зміни податкових нормативів або процентних ставок за кредитами; додаткова грошова емісія; нові правила ведення зовнішньоекономічної діяльності; введення обмежень на рух капіталу, зміну правил валютного обігу. Для підприємств, виробничий цикл яких пов'язаний з імпортом сировини чи експортом своєї продукції, істотними будуть чинники, зумовлені різкими коливаннями курсу гривні. Ціни на сировину і комплектуючі, отримані з інших регіонів, можуть змінитися при підвищенні цін на паливо, тарифів на вантажні перевезення залізничним транспортом та ін.

Інші чинники цієї підгрупи носять менш передбачуваний характер. Виробничі підприємства можуть відчувати труднощі через коливання цін на сировину, матеріали, комплектуючі, енергоносії після укладення відповідних контрактів; недотримання умов угоди, раптового відтоку фінансових ресурсів, несподіваних вимог повернення позикових коштів, викликаних зміною фінансових очікувань кредиторів тощо.

Поява в регіоні нових господарських суб'єктів з привабливими для працівників умовами може викликати відтік робочої сили і негативно позначитися на кадровому потенціалі даного підприємства.

Все більшу роль в роботі підприємств відіграють екологічні фактори ризику, обумовлені взаємодією виробництва з навколишнім природним середовищем. У цьому плані важливим може виявитися прийняття в регіоні господарювання підприємства більш жорстких вимог до екологічної чистоти виробництва, введення штрафних санкцій; введення більш жорстких санітарних та інших норм, під які підпадає продукція або технологія підприємства; зміна регіональної екологічної обстановки внаслідок природних катаклізмів, техногенних катастроф, заборона або обмеження на використання місцевих природних ресурсів, необхідних для даного виробництва та ін.

Промислово-економічне шпигунство, що є по суті різновидом недобросовісної конкуренції, своєю появою зобов'язане науково-технічному прогресу. Специфічна вразливість будь-якої структурної ланки підприємства визначається інформацією, якою воно володіє і яка представляє для підприємства певну цінність і, отже, потребує захисту. Нові можливості для промислово-економічного шпигунства відкривають сучасні інформаційні технології (підключення до локальних комунікаційних мереж, вторгнення «хакерів» в корпоративні бази даних шляхом злому паролів тощо). Науково-технічний прогрес відкриває також можливості для деструктивних дій стосовно конкурентів: вторгнення в чужі бази даних з метою їх руйнування, введення неправдивої інформації, псування комп'ютерних програм шляхом внесення комп'ютерних вірусів тощо.

Внутрішні чинники загроз виникають безпосередньо в сфері господарської діяльності підприємства, яку прийнято розділяти на промислових та непромислових. Непромислова (в основному соціальна) сторона діяльності підприємства спрямована на задоволення побутових і культурних потреб

колективу. Промислова діяльність підприємства, як відомо, складається з процесів виробництва, відтворення, обігу та управління. У свою чергу, виробничий процес являє собою сукупність взаємопов'язаних основних, допоміжних і обслуговуючих процесів праці. У цих сферах виникають свої специфічні фактори ризику.

До факторів ризику основної виробничої діяльності відносяться недосконалість технології виробництва, реалізованої на даному підприємстві, помилки персоналу, як наслідок недостатнього рівня технологічної дисципліни, що призводять до виробничих аварій.

Іншими небезпеками, що загрожують фізичному майну та персоналу підприємства, можуть бути різного роду розкрадання матеріальних цінностей, руйнування обладнання часто у формі безпричинного і прихованого вандалізму.

Фактори ризику допоміжної виробничої діяльності – це перебої енергопостачання, подовження термінів ремонту обладнання (в порівнянні з нормативними), аварії допоміжних систем (вентиляційних пристроїв, систем водопостачання і теплопостачання тощо), невідповідності інструментального господарства підприємства до освоєння нового виробу та ін.

У сфері обслуговуючих виробничих процесів підприємства факторами ризику можуть виявитися неполадки чи порушення в роботі служб, що забезпечують безперебійне функціонування основного та допоміжного виробництва, наприклад аварія або пожежа в складському господарстві, вихід з ладу (повний або частковий) обчислювальних потужностей в системі обробки інформації та ін. Причиною погіршення економічного становища підприємства може стати недостатня патентна захищеність продукції підприємства і технології її виготовлення, що дозволила конкурентам освоїти випуск аналогічної продукції.

Відтворювальна сторона діяльності підприємства пов'язана головним чином з інноваційною та інвестиційною активністю і процесами набору, підготовки та підвищення кваліфікації кадрів. У період реформування економіки ризик в інноваційній та інвестиційній сферах для підприємства пов'язаний з проблемою залучення інвесторів.

У частині кадрових проблем можлива поява таких факторів ризику, як невірна оцінка необхідного періоду підготовки і перепідготовки кадрів, відтік кваліфікованої робочої сили внаслідок локальних етнополітичних конфліктів, природних катаклізмів, техногенних катастроф в регіоні і т.п.

У сфері обігу діяльність підприємства може піддатися дії таких факторів, як порушення підприємствами-суміжниками узгоджених графіків поставок сировини, комплектуючих і т.п., невмотивована відмова оптових споживачів вивезти або оплатити отриману готову продукцію, банкрутство або самоліквідація підприємств-контрагентів або ділових партнерів і в результаті зникнення постачальників сировини або споживачів готової продукції.

Внутрішні фактори ризику управлінської діяльності можна класифікувати за рівнем в процесі прийняття рішень. Рішення, що приймаються на підприємстві, прийнято відносити до одного з трьох рівнів: стратегічному,

тактичному або оперативному. Природно розподіляти фактори ризику, орієнтуючись на цю стратифікацію рішень.

На рівні розробки підприємством стратегічних рішень можна виділити наступні внутрішні планово-маркетингові фактори ризику:

- хибний вибір або неадекватна формулювання власних цілей підприємства;
- невірна оцінка стратегічного потенціалу підприємства;
- помилковий прогноз розвитку зовнішнього для підприємства господарського середовища в довгостроковій перспективі.

Ризик у прийнятті рішень тактичного рівня, перш за все, пов'язаний з неможливістю спотворення або часткової втрати змістовної інформації при переході від стратегічного до тактичного планування. Якщо при розробці конкретних тактичних рішень вони не піддавалися перевірці на відповідність обраній стратегії підприємства, то такі результати, навіть будучи досягнутими, можуть опинитися поза магістрального стратегічного напрямку діяльності підприємства і можуть послабити його економічну стійкість. Виявлення в техніко-економічному обґрунтуванні допустимого поєднання різного виду загроз, комплексу захисних засобів і методів буде зумовлюватися оцінкою наслідків прояви цих загроз для підприємства.

Перелік джерел посилання

1. Мокій А.І., Дацко О.І. Економічна безпека підприємницької діяльності в Україні: виклики і загрози. *Часопис економічних реформ*. 2017. № 1. С. 17-24.
2. Завада М.Р. Сутність загрози як складової процесу гарантування економічної безпеки підприємства. *Наукові записки Української академії друкарства*. 2017. № 1. С. 205-211.
3. Тульчинська С.О., Ткаченко Т.П., Гращенко М.В. Загрози економічної безпеки малого підприємництва. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 23. С. 31-33.
4. Лубенець І.О. Трактатування сутності категорій невизначеність, загроза та ризик у контексті економічної безпеки підприємства. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 1. С. 158-165.
5. Данкевич А.Є., Ткачук Г.Ю. Підходи до класифікації загроз економічної безпеки підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 36(1). С. 155-158.
6. Колісниченко П.Т. Загрози, ризики та небезпеки в системі економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2017. Вип. 24(1). С. 56-59.

Ільїна А.О.,
науковий керівник
Кириїв В.В., к.е.н, доцент

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКУ ЯК ОСНОВА ЙОГО СТІЙКОСТІ

У статті запропоновано теоретичні положення щодо забезпечення фінансової безпеки банку. Зроблено висновок, що діюча система безпеки комерційних банків є необхідною умовою стійкості банків та банківської системи України взагалі. А основним завданням банківської системи в комплексі безпеки країни є врахування особливостей національної економічної безпеки України.

This article presents a theoretical positions to ensure the financial security of the bank. It is concluded that the current system of the safety of commercial banks is a necessary condition for the stability of banks and the banking system of Ukraine in general. A major task of the banking system in a complex security features is the consideration of national economic security of Ukraine.

Сучасні глобалізаційні процеси, вплив факторів світової фінансової кризи та загроз внутрішнього характеру, скорочення ресурсної бази банків, погіршення їх ліквідності, посилення конкуренції в банківській сфері, загострюють питання забезпечення фінансово-економічної безпеки банків. Виходячи з цього, перед банківською системою постає завдання досягнення фінансової стійкості кожного окремого банку та гарантування фінансової безпеки всієї системи в цілому. Це, в свою чергу, забезпечить стійкість розвитку банківської системи та мінімізуватиме загрози використання її для відмивання брудних грошей і фінансування тероризму.

Питанням фінансової стійкості комерційних банків багато уваги приділили наступні зарубіжні вчені Е.Дж.Долан, Р.Л.Міллер, П.С.Роуз, Дж.Ф.Синк (мол.), Дж.К.Ван Хорн та ін. Варто відзначити, що в роботах зарубіжних вчених поняття «фінансова стійкість» вживається тотожно поняттю «фінансова стабільність» як характеристика рівноважного стану економічної системи, яка є динамічною, передбачає постійне зростання і є необхідною умовою поліпшення ситуації, у тому числі і в мікроекономіці, тобто на рівні фірми.

Українськими вченими дослідження фінансової стійкості комерційних банків почали проводитися лише з початком реформ, спрямованих на становлення основ ринкової економіки України як незалежної держави. Окремі аспекти фінансової стійкості розглядалися такими видатними вченими як: А.Н.Мороз, М.І.Савлук, О.Д.Заруба, М.Ф.Пуховкіна, К.Є.Раєвським, Р.І.Шиллером, В.П.Пантелєєвим, С.П.Халіявою, А.Мазаракі, Н.Шульгою, Л.Свистун та інші.

Мета статті полягає у визначенні основних загроз банківській безпеці України та можливих напрямів для досягнення її фінансової стійкості.

$$L_i = P - W_i. \quad (3)$$

На практиці часто можуть виникнути ситуації, коли недостатньо знати тільки лише величину ризику в абсолютному вираженні, а його значення необхідно порівняти визначеними показниками, що характеризують діяльність підприємства.

Розрахунок ризику у відносному вираженні може бути зроблений за формулою [3-5]:

$$R_i = L_i / P_i, \quad (4)$$

де R_i – відносне значення ризику по i -му параметру.

Визначення відносної величини ризику є досить важливою задачею, оскільки може використовуватися як індикатор рівня економічної безпеки підприємства. Перспективами подальших досліджень є аналіз теоретико-методичних підходів до оцінки ризиків інших видів діяльності підприємства.

Перелік джерел посилання

1. Штефанич Д. А., Братко О. С., Дячун О. Д., Лагоцька Н. З., Окрепкий Р. Б. Маркетинговий аналіз: навч. посіб.; ред.: Д. А. Штефанич; Терноп. нац. екон. ун-т. Тернопіль. Економічна думка ТНЕУ, 2012. 295 с.
2. Рамазанов С. К., Бурбело О. А., Вітлінський В. В., Ляшенко О. М. Ризики, безпека, кризи і сталий розвиток в економіці: методології, моделі, методи управління та прийняття рішень: монографія. Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. Луганськ: Ноулідж, 2012. 947 с.
3. Москалець В. М. Оцінка промислового ризику на підприємствах металургійного комплексу. *Проблеми охорони праці в Україні*. 2011. Вип. 21. С. 22-28.
4. Вітлінський В. В., Наконечний С. І., Шарапов О. Д., Верченко П. І., Великоіваненко Г. І. Економіко-математичне моделювання: навч. посіб. Київ: Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана, 2008. 536 с.
5. Лаврінченко Н. М., Щетініна О. К. Економіко-математичні моделі в управлінні та економіці: навч. посіб. Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Донецьк, 2010. 234 с.
6. Храпкіна В. Ідентифікація ризиків у системі управління фінансовою безпекою підприємства. *Схід*. 2015. № 1. С. 42-47.
7. Діденко Є. О. Оцінювання ризикованості господарської діяльності підприємства на основі рівня економічної безпеки. *Технології та дизайн*. 2015. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/td_2015_1_19
8. Колісніченко П. Т. Загрози, ризики та небезпеки в системі економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2017. Вип. 24(1). С. 56-59.

Наукове видання

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ КАФЕДРИ ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ ТА УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ

Підп. до друку 27.11.19. Формат 60х84 1/16. Спосіб друку –
ризографія. Умов. друк. арк. 7,8. Тираж 45 прим. Ціна договірна.

Віддруковано в типографії ФОП Андреев К.В.
61166, Харків, вул. Богомольця, 9, кв. 50.
Свідectво про державну реєстрацію
№24800170000045020 від 30.05.2003 р.
ep.zakaz@gmail.com
тел. 063-993-62-73